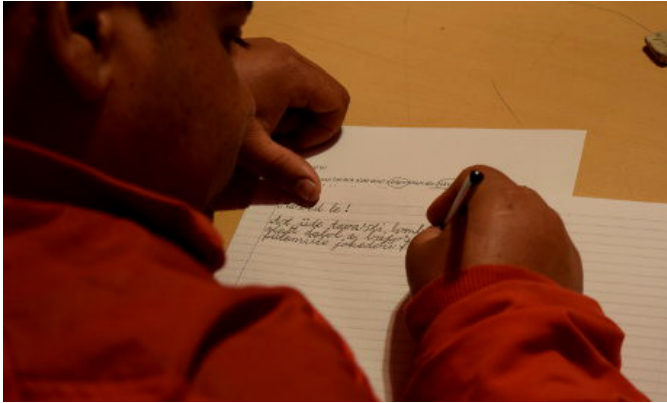

Esős délután a Budvár negyedben. A taxis levisz a szociális központhoz, bár az a hír járja, hogy arrafele ők sem szívesen járnak. Kiderül, csak bizonyos órákban és bizonyos személyeket nem szállítanak. Gyakran összekoszolják a járművet az ott élők, ezért nem szeretik őket a taxisok. „Egy-egy annyi mocskot csinál, mint mások máskor egy hét alatt” – mondja a taxis.

Nedves föld és friss fű illat szállingózik. A szürke, esőcseppektől terhelt homályban nehezen kivehető, miféle hegynek támaszkodik a súlyos ajtó-, és ablakhiányban szenvedő tömbház. Meresztjük a szemünk, jól látunk? Emeletnyi szemétdomb magaslik a szociális lakásokat tartalmazó tömbház közvetlen közelében. Néhány lakó kihajol a viszonylag rendezettebb földszinti lakás ablakán: – Látják, hogy élnek egyesek? Nem lehet itt rendet tartani. Hiába igyekszik az ember.

Barbi tanító néni kinyitja nekünk a szociális központ gondosan zárt ajtaját. Az irodában a délutáni foglalkozáson résztvevő kisdíákok munkáit nézegetjük. Színes, izgalmas, már-már egzotikus alkotások. A cigány képzőművészet jegyeit viselik. Az osztálytermet is megnézzük, mindenütt a gyerekek munkái díszítik.

Csokolom, Barbi tanító néni!

Barbi tanító néni kinyitja nekünk a szociális központ gondosan zárt ajtaját. Az irodában a délutáni foglalkozáson résztvevő kisdíákok munkáit nézegetjük. Színes, izgalmas, már-már egzotikus alkotások. A cigány képzőművészet jegyeit viselik. Az osztálytermet is megnézzük, mindenütt a gyerekek munkái díszítik.

Oten laknak a szarítóban

Parányi lakásba lépünk. A tömbház szárítóhelyiségéből alakították át lakószobává. Rózsaszín falak, kedves arcok, tisztaság. Öten laknak itt. A tévében megy a sorozat. Hellyel, üdítővel kínálnak, de a fotózást itt sem díjazzák. Legalábbis az édesapa és az édesanya. Nem készültek ők arra. Nem is szeretnék magukat viszontlátni az újságban. A gyermekeiket viszont szívesen lefotóztatják.

A szép arcú tini, Erzszi fodrász szeretne lenni, a Tompa László Általános Iskolába jár. A szülőknek nincs állandó munkahelyük, a szocsiból, azaz szociális segélyből élnek öten az apa által átalakított egykori szárítóban. Vera nem idevaló, az apa viszont itt nőtt fel, itt alapított családot. 33 és 38 évesek, három gyermeket nevelnek, a legidősebb 17 éves lány, a legkisebb a nyolcéves fiú. A középső lányuk 6. osztályos, az iskolában is van hetente kétszer délutáni foglalkozás. Enikő, Levente egyik testvére is itt van.

Mind a hárman jártak tanulni a felnőttek iskolájába

Mivel foglalkoznak? – Hát, semmivel – felelik.

– Szeretjük a tanító nénit. Tanulunk betűt s mindenfélét. Már rég járunk hozzá. Jó, mert megtanultunk írni s olvasni. Annyira mentünk a tanító nénivel, lehet mással nem sikerült volna. Odaállott mellénk, s biztatott. Egyáltalán nem tudtam írni-olvasni. Jártam iskolába, de olyan, mintha melléje jártam volna.

Levente testvére Enikő, az ő Jánoska nevű fia nyolc évet járt a zeneiskolába, hegedülni tanult, most átment a Tompába. Internetezik a telefonjáról. Enikőnek van még egy négyéves fia, de már unokája is van egy idősebb gyermekétől.

– Én egy évet jártam a Murok iskolába, és nem tanultam semmit – mondja Enikő.

– A gyermek miatt is akartuk, hogy tudjuk támogatni őket. Nagyot segített a tanító néni a házi feladat megoldásában a gyermeknek is. Az biztos, hogy jó tanító néni.

Gumizás, mobilozás

Az úton visszafele Barbi tanító néni bekiabál a diákoknak, jöjjenek iskolába. Már csak néhány perc van a kezdésig, de még mindenki teljes nyugalommal végzi a dolgát, és válaszol, hogy persze, jön. Mindenki telefonál az utcán, aki betöltötte a 15-öt. A gyerekek gumiznak az udvaron. Olyan dolgokat játszanak, amiket mi gyerekkorunkban, de már a gyerekeinknek egzotikumként meséljük. Csodaszép gyerekarcok, hatalmas, érdeklődő szempárok merednek ránk.

Levente visszakísér az iskolába. Ő fogja elcipelni a mágneses táblát Emil bátya bárjának padlásszobájába. Meséli, **napközben tévéznek, ha hívják, elmennek dolgozni a földekre a gazdákhhoz**. Öten kapnak 340 lejt, ez a stabil jövedelmük. Hogy tudják a gyermekeiket ebből a pénzből iskoláztatni? – kérdezem. Muszáj – feleli a családfő. Dolgozott régebb autósóban, teljesen hivatalosan, de megszűnt.

Udvarhelyen nőtt fel, amikor kezdtek építkezni a Malom utcában, kilakoltatták a családját. Akkor épültek a Budvár negyedi tömbházak, és akkor még nagyon jól néztek ki. Az édesapjának megtetszett, úgy igényelték itt lakást. – Most mindenki itt áll meg, jönnek mindenhol papír nélkül. Rokonokhoz, szomszédokhoz. Kiütik a falat, csinálnak egy szobát, beköltöznek – mondja. Tizenketten testvérek, családotól ott laknak a szülők háromszobás lakásában. Ott túl sokan vannak, ezért költöztek ők inkább a szárítóba.

Hányasra tudom, tanító néni?

A bár padlásterében kényelmes fotelek előtt iskolapadok. Gyors átrendezés kezdődik. Mónika letörli az asztalokat.

– Megtanultunk írni-olvasni, analfabéták voltunk. Megtanultunk táblát kinyitni, mert idáig nem tudtunk – szerepel a két felnőtt fiú. Nyolc-tíz-tizenketten szoktak lenni, változó a létszám. A tavasz kipillanásával már csak félórás késéssel tudnak kezdeni, mert az emberek napszámba járnak.

Ki tudod-e legalább olvasni?

Ismétlő feladat. Jelöljük be az r betű helyét, képek alapján dolgoznak. Hány betűből áll, melyik az r a rókából? Barbara betűz, Levente megállapítja, hogy az első. Enikő a négyéves kisfiát is hozta, ő rajzolgat, már érdeklődik a képek, a betűk iránt. Anyjával együtt számolja a betűket a szavakban.

Mi felnyújtottuk a jobb kezünket

Felszabadul a társaság, az is az asztalon ülve pózol, aki az elején nem akart képet magáról.

Barbara próbálja összefoglalni, honnan indultak és hová jutottak tavaly ősz óta:

– Képeket hoztam, és néztétek, hogy ez mi, óvodában vagyunk? A fiúk megtoldják: tanító néni mondta, hogy nyújsuk fel a bal kezünket, mi nyújtottuk a jobb kezünket. Röhögnek saját, háromnegyed évvel ezelőtti önmagukon.

– Én addig harcolok, úgyis tízest kapok!

– Mikor hiba van, a tanító néni tízszer szokta leírtni.

– Azt mondták, cigányból nem lesz szalonna, ugye? Ugye hogy lesz? – kiált fel valaki.

– Nem úgy van az, te, nem cigányból nem lesz szalonna, kutyából nem lesz! – röhögés.

– Minél folyékonyabban meg akarunk tanulni olvasni, hogy kapjunk munkahelyet.

– Mióta járok ide, már munkahelyre kerültem. Megtanultam a betűket, s most a gépeket tudom kezelni – mondja Enikő, s többen is megtoldják, ki az Ikosnál, ki a Noradánál, más a bőrösöknél állhatott alkalmazásba.

Összeszedik a felszerelést, Barbara elteszi, a táblát visszavisszük az iskolába. A padok maradnak. Ősszel kezdődik a következő tanév.